

INFORMACIJA O STANJU ZAPOSŁJAVANJA

za period od 01.01.2016. do 31.12.2016. godine

O SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije (skraćeno Služba za zapošljavanje HNK/HNŽ ili JUSZZHNŽ/HNK) utemeljena je na osnovu člana 8. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica (Službene novine Federacije BiH, Br 55/00) odlukom Skupštine kantona na sjednici 28. 3. 2002.g. (Narodne Novine HNK, broj 2/2002) za obavljanje poslova posredovanja u zapošljavanju i drugih poslova iz oblasti socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. Služba za zapošljavanje HNK/Ž obavlja sljedeće poslove (člana 5. Odluke):

- Posreduje pri zapošljavanju,
- Prati potrebe poslodavaca za zaposlenicima i informira nezaposlene i druge zainteresovane osobe o mogućnostima zapošljavanja,
- Provođi programe profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije nezaposlenih osoba za njihovo zapošljavanje na odgovarajućim poslovima,
- Vodi evidencije na području zapošljavanja, u skladu sa važećim propisima,
- Izdaje radne dozvole stranim državljanima i osobama bez državljanstva po odobrenju Federalnog zavoda za zapošljavanje,
- Rješeva o pravima po osnovu nezaposlenosti,
- Obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, Statutom i aktima službe.

Služba za zapošljavanje HNK/Ž ima dvostruku ulogu na tržištu rada:

- a. „upravnu“, putem koje se obezbjeđuju zakonom definirana prava nezaposlenih osoba, provjerava spremnost nezaposlenih osoba za traženje zaposlenja i izvode druge aktivnosti, čije osnovna karakteristika je zadovoljavanje uslova koji su definirani zakonima i drugim obavezujućim dokumentima, te
- b. „operativnu“ što podrazumijeva kreiranje željenih ishoda koji predstavljaju vrijednost za korisnike usluga JUSZZHNŽ/K – t.j. nezaposlenih osoba i/ili poslodavaca. Korisnici usluga ili klijenti su „primaoci“ ishoda poslovnih procesa, a uz to treba da imaju ključnu ulogu u definiranju tih usluga.

A- ZAPOSLENOST

Prema podacima Službe za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor Općine Jablanica na području općine registrovano je 258 poslovnih subjekata¹, i to:

• državna preduzeća	8
• javne ustanove i agencije	16
• privatna preduzeća	50
• mješovita preduzeća	2
• samostalni poreski obaveznici:	
○ Ugostiteljske radnje	49
○ Samostalni autoprevoznici	14
○ Obrtničke radnje	76
○ Trgovačke radnje	33
○ Ustanove (apoteke, zadruga, ordinacije)	4
○ Prevoz tereta i taxi prevoz	6

Prema statističkim podacima tj. konačnim rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine na području općine Jablanica živi 10 111 stanovnik. U starosnoj dobi od 15 do 65 godine, dakle, radno aktivnog stanovništva 7 271². Prema statističkim podacima na dan 31.10.2016. godine, na području općine Jablanica zaposleno je 1962 lica.³ Broj registrovanih nezaposlenih osoba na dan 31.12.2016. godine na području Jablanice je 2282.

Imajući u vidu pomenute statističke podatke može se konstatovati da je stopa registrovane⁴ nezaposlenosti na području općine Jablanica 53,7 % a stopa zaposlenosti 27%.

Poredeći ove podatke sa podacima iz 2015. godine može se konstatovati da je stopa zaposlenosti na području općine Jablanica u rastu za 4,8%, a stopa nezaposlenosti u padu za 3%.

Obzirom da je Agencija za statistiku BiH u 2016. godini objavila i konačne rezultate popisa otvorila se i mogućnost za detaljnijom obradom stopa zaposlenosti i nezaposlenosti. Bitno je napomenuti da se metodološki razlikuju registrovane stope koje smo predhodno naveli i anketne stope⁵ (popis stanovništva). Tako sa aspekta naše lokalne zajednice analizirajući obrađene podatke primjetna je disproporcija podataka o broju zaposlenih i

¹ Podaci službe za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor Općine Jablanica na dan 31.12.2016. godine. Prema ovim podacima na području općine Jablanica djeluje i 76 nevladinih organizacija od koji neke zapošljavaju određeni broj radnika.

² Federalni zavod za statistiku 30.06.2016.

³ Podaci Zavoda za statistiku na dan 31.10.2016. godine. Broj 1962 zaposlenih lica odnosi se na broj zaposlenih na području općine Jablanica i isključivo u firmama koje su registrovane na području općine. Također, ovaj podatak ne obuhvata lica sa prebivalištem u općini Jablanica zaposlena na prostoru drugih općina. Npr. prema rezultatima popisa iz 2013. godine broj zaposlenih iznosio je 2651 osoba

⁴ Registrovana stopa nezaposlenosti predstavlja učešće registrovanih nezaposlenih u radnoj snazi, koja je "zvanično" radno sposobna (obično od 15 ili 16 godina starosti do starosti za penziju, koja može biti različita za muškarce i žene; u BiH je to 65 godina starosti za oba pola). Ova stopa nije uporediva na nivou više zemalja zbog razlika u zakonskim regulativama koje se odnose na registrovanje, deregistrovanje i kvalifikovanost za korištenje dodatka za nezaposlenost i druge vrste podataka, kao i na dostupnost obuke i drugih usluga koje se pružaju registrovanim nezaposlenim licima.

⁵ Prema definiciji MOR-a (Međunarodna organizacija rada), stopa nezaposlenosti predstavlja učešće nezaposlenih lica u ukupnom broju ekonomski aktivnih (zaposlenih i nezaposlenih) lica određene starosne grupe. „Nezaposleni prema definiciji MOR-a” jesu osobe koje zadovoljavaju slijedeća tri uslova: a) nisu imale posao tokom posmatrane sedmice; b) aktivno su tražile posao tokom zadnje četiri sedmice; c) spremne su da počnu da rade u roku od dvije sedmice ukoliko im se ponudi odgovarajući posao. Ova definicija je uporediva na nivou više zemalja. Šta više, stopa nezaposlenosti prema MOR-u se smatra "pravom" stopom nezaposlenosti

nezaposlenih, a također radno sposobno stanovništvo je podjeljeno na radnu snagu 3992 (zaposleni 2651 i nezaposleni 1341) i ekonomsko neaktivno stanovništvo 4787 (učenici i studenti 863, penzioneri 1735, lica koja obavljaju kućne poslove 1524, nesposobni za rad 122 i ostali 543), uzimajući ove podatke kao referentne onda dobijamo umanjen iznos stope nezaposlenosti i povećanu stopu zaposlenosti. Shodno podacima popisa stanovništva stopa nezaposlenosti iznosi 33,5% dok stopa zaposlenosti iznosi 36,4%.

Također, može se konstatovati da je stopa zaposlenosti na području općine Jablanica ispod prosjeka HNK (32,4%), a stopa nezaposlenosti iznad kantonalnog prosjeka (40,5%).

Kretanje broja zaposlenih, na području općine Jablanica, po mjesecima je predstavljeno u sljedećoj tabeli⁶:

	Prosjek 2015	I 2016	II 2016	III 2016	IV 2016	V 2016	VI 2016	VII 2016	VIII 2016	IX 2016.	X 2016.
Broj zaposlenih	1859	1780	1781	1758	1818	1827	1911	1930	1915	1955	1962

(Broj zaposlenih po mjesecima u 2016.)

Broj prijava i odjava radnih odnosa po mjesecima za izvještajni period prikazan je u sljedećoj tabeli:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ukupno I- XII 2015.
Odjava	69	45	25	21	54	70	44	48	69	49	44	76	614
Prijava	54	42	48	70	80	94	45	45	65	19	45	35	642

(Broj prijava i odjava radnih odnosa po mjesecima u 2016. godini)

Prema podacima Poreske uprave u toku izvještajnog perioda na području općine Jablanica zasnovano je ukupno 642 radnih odnosa, dok je u istom periodu za 614 lica prestao radni odnos. Poredeći ove podatke sa onima iz 2015. godine možemo konstatovati da je broj zaključenih radnih odnosa veći za 177, a broj prestanaka radnih odnosa također veći za 109.

U pogledu „rada na crno“ nema značajnijih pomaka u njegovom suzbijanju i pored primjetno značajnijeg angažovanja inspekcije rada u vršenju kontrola. U više navrata inspekcija rada je vršila nadzore kod privrednih subjekata na području općine Jablanica, te je u tom periodu evidentirano povećano zapošljavanje, međutim odmah nakon kontrolnih nalaza inspekcije, dolazilo je do otpuštanja radnika. Ova pojava posebno je primjetna u vrijeme ljetne turističke sezone kod samostalnih poreskih obaveznika koji obavljaju ugostiteljsku djelatnost. Prema slobodnoj procjeni oko 350 do 400 radnika je neprijavljeno. Od inspekcija koje kontrolišu rad na crno nismo zaprimili informaciju o radnicima zatečenim na radu bez potrebne dokumentacije

⁶ Podaci zavoda za statistiku

B - NEZAPOSLENOST

31.12.2016. na evidenciji nezaposlenih biroa rada Jablanica evidentirano je 2282 lica. U poređenju sa stanjem na kraju 2015. godine, možemo konstatovati da je došlo do smanjenja broja nezaposlenih osoba evidentiranih kod biroa rada Jablanica za 86 lica. Kretanje broja nezaposlenih osoba evidentiranih kod biroa rada Jablanica prikazano je u sljedećoj tabeli:

	2013.	2014.	2015.	I 2016	II 2016	III 2016	IV 2016	V 2016	VI 2016	VII 2016	VIII 2016	IX 2016	X 2016	XI 2016	XII 2016
Broj nezaposlenih	2257	2358	2368	2363	2373	2342	2303	2273	2252	2250	2217	2214	2282	2310	2282

(broj nezaposlenih po mjesecima u 2016. godini)

Broj novoprijavljenih osoba prijavljenih na evidenciju po mjesecima u 2016. prikazan je u sljedećoj tabeli:

	2015.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	UKUPNO 2016.
Broj novoprijav.	605	52	40	30	25	34	68	64	45	70	94	65	54	641

(Broj novoprijavljenih osoba po mjesecima u 2016. godini)

Ustaljeni trend povećanog priliva nezaposlenih na evidenciju u prvim mjesecima godine objašnjava se završetkom građevinske sezone kada građevinske firme odjavljuju određen broj radnika i šalju ih na evidenciju kako bi ostvarili prava po osnovu privremene nezaposlenosti. Veći broj nezaposlenih osoba evidentiran je u julu što je već tradicionalno, obzirom da se na biro prijave osobe pedagoških usmjerenja koje imaju radne odnose zasnovane na određeno radno vrijeme tj. do kraja školske godine. U ovom mjesecu evidentirane su i osobe koje se prvi put prijavljuju na evidenciju po osnovu završenog redovnog srednjoškolskog obrazovanja a nisu upisale fakultete. Posmatrajući kraj turističke sezone u odnosu na broj prijavljenih iz ugostiteljskog sektora možemo konstatovati da je bio preuranjen pa već u septembru imamo priliv nezaposlenih (poredeći septembar 2015. godine to je povećanje za 20 lica koja su radila u ugostiteljskom sektoru). Također u mjesecu septembru evidentirano je i 5 osoba koje su radile u poslovnom subjektu Škafa d.o.o. koji je nakon nesretnog požara likvidirao poslovnicu u Jablanici. Evidentno je da je najveći broj novoprijavljenih u mjesecu oktobru, razlog tomu leži u činjenici da se desio stečaj nekadašnjeg građevinskog giganta GIK Hidrogradnje d.d. Sarajevo. Naime Stečajni sudija Općinskog suda Sarajevo donio je rješenje o otvaranju stečaja u sarajevskoj Hidrogradnji, čime su ispunjeni i zakonski uslovi za otpočinjanje stečajnog postupka u ovom preduzeću. Rješenje je doneseno 22. septembra, dan nakon ročišta na kojem je predstečajni upravitelj iznio razloge zbog kojih nekadašnji građevinski gigant treba u stečaj. Već početkom oktobra počeli su pristizati radnici kojima je radni odnos zaključen sa 30.09.2016. godine. Ukupno na evidenciju našeg biroa prijavilo se 30 radnika sa kojima je obavljeno individualno savjetovanje, podnesen zahtjev za novčanu naknadu i dodjeljeno zdravstveno osiguranje.

Jedan broj radnika imao je evidentirano 40 godina staža pa samim time nisu ni prijavljeni na evidenciju. Također primjetno je da je broj nezaposlenih neznatno varirao tokom izvještajne godine a radilo se u povećanju ili smanjenju za nekih 30 do 40 lica. Poredeći mjesec novembar sa predhodnom godinom konstatujemo povećanje broja novoprijavljenih za 15 lica, a radi se o osobama koje su došle iz privrednog subjekta GM Granitmont njih 9 i 6 lica iz poslovnog subjekta Granit d.d. Jablanica u stečaju. Do povećanja broja nezaposlenih na evidenciji biroa rada Jablanica dolazilo je i zbog ponovnog javljanja na evidenciju osoba koje su predhodno bile brisane sa iste zbog odustajanja od traženja zaposlenja, a ponovo su se prijavile radi obezbjeđivanja određenih beneficija npr.kod dodjele stipendija, upisa u dom, raznih kreditnih linija, stambenog zbrinjavanja i slično. Na evidenciji su se našle i osobe iz kategorije demobilisanih boraca koje su se prijavljivale iako su bile u radnom odnosu ili su isti prekidale a sve zbog ostavriavanja prava po Zakonu o povoljnijem penzionisanju koji nalaže da osobe moraju provesti 12 mjeseci na evidenciji kako bi stekle prava po osnovu ovog Zakona.

U izvještajnom periodu na evidenciju nezaposlenih se prijavila 641 osoba, za 36 osoba više u odnosu na 2015. godinu, od toga 452 osobe su one kojima je prestao radni odnos, 189 osoba se u izvještajnom periodu po prvi put prijavilo na evidenciju nezaposlenih. Od tog broja 86 osoba je završilo redovno školovanje (srednje obrazovanje 47 i visoko obrazovanje 39), 27 osoba je prekinulo redovno školovanje (prekid srednjeg obrazovanja i ispisanice sa fakulteta), 14 osoba je došlo preseljenjem na područje naše općine kao i 21 osoba po povratku iz inostranstva, preostale 42 osobe prijavile su se po osnovu ekonomske neaktivnosti.

Struktura broja nezaposlenih osoba prijavljenih na evidenciju kod biroa rada po razlogu prestanka radnog odnosa za period od 01.01.2016. do 31.12.2016. godine je sljedeća:

- Sporazumni prestanak radnog odnosa i istek ugovora o radu 202
- Prestanak rada radne organizacije, stečaj i likvidacija 52
- Zbog ekonomskih i organizacionih razloga, tehnološki višak 119
- Ostalo (povredna radne dužnosti, pismena izjava o prestanku...) 79

U kvalifikacionoj strukturi nezaposlenih osoba prijavljenih kod biroa rada Jablanica na kraju izvještajnog perioda evidentirano je 2282 lica od toga žena 1143 (49,8%) po broju kako slijedi:

Stepen obrazovanja	1	2	3	4	5	6	6 ₂	7 ₁	7 ₂	8	UKUPNO
UKUPNO	482	45	860	647	7	20	40	150	31	0	2282
Od toga žena	285	21	320	368	0	13	16	99	21	0	1143

(Kvalifikaciona struktura nezaposlenih u 2016. godini)

Što se tiče kvalifikacione strukture nezaposlenih kako se može primjetiti skoro polovinu čine žene, najveći broj nezaposlenih je sa trećim stepenom obrazovanja (KV) što je djelimično i rezultata planova i programa obrazovnih institucija na području našeg kantona, zatim slijede osobe sa srednjom stručnom spremom, a potom osobe bez stručne spreme tj. nekvalifikovani radnici ili radnici bez zanimanja što u ukupnom iznosu nezaposlenih iznosi 21%. Što se tiče osoba sa višom i visokom stručnom spremom uključujući i osobe koje su

stekle zvanja bachelora (bečelora) po bolonjskom programu, njihov udio u ukupnoj strukturi nezaposlenih iznosi 10,5%.

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj VSS prijavljeni prvi put na evidenciju(62,71,72 stepen)	29	30	48	63	52	36	49	39

(broj osoba sa VSS po godinama)

Pogledom na tabelu možemo konstatovati da je udio osoba VSS stepena obrazovanja u konstatni sa odstupanjima do nekih 10 osoba. Broj VSS u ukupnom broju novoprijavljenih osoba je 20% i još uvijek je visok spram mogućnosti za apsorbovanjem kvalifikovanog kadra na tržište rada naše Općine. Predhodnih godina prednjačila su zanimanja diplomiranih ekonomista i pravnika u broju novoprijavljenih osoba, ove godine situacija se znatno promjenila pa je najveći broj prijavljenih osoba sa zvanjem diplomirani inženjer građevine njih 9, slijede inženjeri mašinstva 4, inženjeri elektrotehnike 3, profesori biologije 4 te ekonomista 3 i pravnik 2. Pozitivna promjena u strukturi zanimanja može biti i signal da su kako roditelji tako i srednjoškolci počeli pratiti kretanja na tržištu rada i upisivati one fakultet koji se smatraju deficitarnim. Nadamo se da je i naša praksa obilaska maturanata kojima prezentujemo pregled stanja na tržištu rada kao i savjete o profesionalnoj orijentaciji doprinjela ovoj pozitivnoj promjeni. Pored svega, nažalost očigledna je hiperprodukcija određenih kadrova koji će zbog neusklađenosti tržišta rada i obrazovnih planova i programa u narednom periodu veoma teško pronaći zaposlenje u struci. Prilagođavanje obrazovanja tržišnim potrebama moguće je tek na srednji i dugi rok. Zbog dužine obrazovnog procesa prilagođavanja na kratak rok nisu moguća. Prekomjernost određenih zanimanja i obrazovnih nivoa završavaju u sniženju nadnica i teškoćama u zapošljavanju. To postepeno dovodi do smanjenja broja upisanih odnosno u nekom produženom roku do smanjenja ponude sve do nivoa uravnoteženja. Uravnoteženje se ipak ne ostvaruje. Teškoće dolaze sa strane promjena u tražnji. U privredi i društvu se odvija neprekidan proces promjene u strukturi zaposlenih. Vremenski pomak između obrazovanja na jednoj i privrede i društva na drugoj strani, predstavlja osnovnu teškoću usaglašavanja na tržištu rada. Promjene u strukturi zaposlenih u privredi i društvu uglavnom izmiču promjenama u obrazovanju. Zbog tog vremenskog pomaka tržišna usaglašavanja obrazovanja nisu moguća. Tu su i uticaji koji dolaze sa strane obrazovanja kao javnog dobra. U narednom periodu očekujemo dodatni pritisak za zapošljavanje pomenute kategorije nezaposlenih osoba, te smatramo da mjere aktivne politike zapošljavanja treba usmjeriti ka zapošljavanju ove ciljne grupe prvenstveno radi sticanja neophodnog iskustva, a zbog povećanja konkurentnosti na tržištu rada. Još jedna pozitivna činjenica je ta da je Federalna vlada prepoznala ovu činjenicu i u 2016. godini donijela posebnu Uredbu o sufinansiranju zapošljavanja mladih osoba od 18 do 35 godina za sticanje prvog radno iskustva.

PREGLED BROJA NEZAPOSLENIH OSOBA NA EVIDENCIJI PO NAJBROJNIJIM
ZANIMANJIMA

NAZIV ZANIMANJA	UKUPNO	OD TOGA ŽENA
1. i 2. STEPEN OBRAZOVANJA		
Radnik za jednostavne poslove	479	285
Šivač /krojač	8	8
Tesar	3	0
Zidar	3	0
3. STEPEN OBRAZOVANJA		
Prodavač	212	146
Konobar	115	26
Zidar	68	8
Automehaničar	55	0
Kamenorezac	55	1
Frizer	52	47
Keramičar	26	0
Vozač	31	0
4. STEPEN OBRAZOVANJA		
Maturant gimnazije	150	86
Eletrotehničar	116	54
Ugostiteljsko- turistički tehničar	138	79
Ekonomski tehničar	56	42
Mašinski tehničar	51	14
6₁ i 6₂ STEPEN OBRAZOVANJA		
Ekonomista	18	10
Pravnik	2	2
Informatičar	7	2
Mašinski inženjer	2	2
Nastavnici/profesori	4	1
7₁ i 7₂ STEPEN OBRAZOVANJA		
Pravnik	32	26
Ekonomista	14	7
Psiholog	9	9
Inženjer poljoprivrede	7	4
Profesor pedagogije	8	1
Profesor razredne nastave	9	9
Profesor engleskog jezika	10	7
Profesor sporta i tjelesnog odgoja	9	1
Ostali nastavnici i profesori	24	20
Mašinski inženjer	5	1
Inženjer građevine	9	5

Iz navedene kvalifikacione strukture najčešćih zanimanja može se zaključiti da su zanimanja najvećeg broja nezaposlenih osoba vezana za blizinu obrazovnih institucija i samim tim i veću mogućnost polaganja istih. Tako možemo primjetiti da su pravnici, ekonomisti, pedagozi, psiholozi, nastavnici i profesori kadrovi Univerziteta Džemal Bijedić – Mostar, dok su zanimanja sa nižim stepenom obrazovanja 3. i 4. stepen, tj. KV i SSS zanimanja čije se obrazovanje stiče u jablaničkoj i konjičkoj srednjoj školi. Evidentno je da postoji disproporcija kadrova na evidenciji nezaposlenih osoba i tržišta rada, to prije svega uslovljava politika Ministarstva obrazovanja u smislu davanja saglasnosti za organizovanje i uvođenje novih zanimanja kao i davanje saglasnosti na nove školske planove i programe. Što se tiče zanimanja većeg stepena obrazovanja evidentan je stalni porast osoba sa visokom stručnom spremom a najčešće se radi o zanimanjima pravnika, ekonomista, profesora raznih smjerova, pedagoga. Očigledna je hiperprodukcija pomenutog kadra koja će zbog neusklađenosti tržišta rada i obrazovnih planova i programa u narednom periodu dovesti do problema u zapošljavanju osoba pomenutih zanimanja. Uposlenici Službe za zapošljavanje kao i našeg biroa rada ulažu maksimalne napore u informisanju i buđenju svijesti kod srednjoškolaca koji upisuju fakultete, tako da se svake godine sa maturantima organizuje informativni čas o stanju na berzi rada i zanimanjima koja su kako suficitarna tako i deficitarna. Primjetno je da se učenici nerjetko odlučuju za fakultete čija su zanimanja suficitarna iako su svjesni i obavješteni da tih zanimanja na evidenciji ima mnogo. Na primjer postoji veliki deficit za zanimanja profesora matematike, fizike, inženjera građevine, farmaceuta a izuzetno mali broj učenika se odluči da upisuje navedene fakultete, da li se radi o principu koji nažalost postaje trend „bitno je imati diplomu“ a ne znati kuda dalje sa tom diplomom ostavljamo kao temu za raspravu stručnjacima iz oblasti sociologije.

U izvještajnom periodu na evidenciji nezaposlenih prosječno je bilo evidentirano 1050 osoba bez radnog staža od tog 579 žena. Poredeći podatke sa prošlom godinom došlo je do smanjenja broja osoba bez radnog iskustva za 50 osoba u prosjeku. Najviše je osoba KV radnika, zatim osoba sa SSS i NK radnika. Kvalifikaciona struktura osoba bez radnog staža po mjesecima u 2015. godini prikazana je u sljedećoj tabeli:

MJESEC	UKUPNO	od toga žena	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	6 ₁	6 ₂	7 ₁	7 ₂	
Januar	1082	592	227	9	389	305	1	6	20	98	27	
Februar	1082	595	227	9	389	306	1	6	20	97	27	
Mart	1082	596	228	9	389	306	1	6	20	98	25	
April	1077	596	231	9	383	305	1	6	20	96	26	
Maj	1070	595	237	9	374	300	1	6	23	95	25	
Juni	1038	577	226	10	362	292	0	5	25	94	24	
Juli	1049	585	232	10	357	296	1	6	28	96	23	
Avgust	1113	571	220	10	355	280	0	6	26	93	23	
Septembar	1008	568	221	10	351	283	0	5	26	89	23	
Oktobar	1009	565	217	12	350	284	0	5	28	89	24	
Novembar	1007	562	215	12	345	286	0	5	30	88	26	
Decembar	988	554	207	14	339	278	0	5	30	90	21	

Većina evidentiranih osoba sa visokom stručnom spremom je kroz programe sufinansiranja od strane Općine Jablanica osiguralo jednu godinu radnog iskustva neophodnu za polaganje stručnih ispita i postizanja konkurentnosti na tržištu rada.

Na evidenciji nezaposlenih, u izvještajnom periodu, prosječno je bilo evidentirano 331 demobilisanih boraca, što je manje u odnosu na broj na kraju 2015. godine za skoro 50 osoba. Ovaj broj je varirao kako zbog Zakona o povoljnijem penzionisanju kada su se prijavljivali tako i onda kada su ostvarivali pravo penzionisanja kada su se odjavljivali sa evidencije. U 2015. godini oko 40 demobilisanih boraca iskoristilo je pravo na penziju putem ovog Zakona i tako bilo brisano sa evidencije nezaposlenih biroa rada Jablanica. Iz tabele je vidljiv trend opadanja broja demobilisanih boraca tokom izvještajne godine. Kretanje broja demobilisanih osoba po mjesecima za devet mjeseci tekuće godine prikazano je u sljedećoj tabeli:

	Prosjeak 2013.	Prosjeak 2014.	Prosjeak 2015.	Prosjeak 2016	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ukupno	388	377	377	331	356	357	354	348	342	335	323	318	313	315	312	308

(Broj demobilisanih osoba prijavljenih na evidenciji biroa rada Jablanica po mjesecima u 2016. godini)

Starosna struktura nezaposlenih osoba prijavljenih kod biroa rada Jablanica na kraju 2016. godine izgleda kako je predstavljeno u tabeli:

GODINE STAROSTI		STUPANJ STRUČNOG OBRAZOVANJA										Ukupno	
		1	2	3	4	5	61	62	71	72	8		
15-19 god.	Ukupno:	7	1	42	30	0	0	0	0	0	0	0	80
	Žena:	5	1	12	12	0	0	0	0	0	0	0	30
20-24 god.	Ukupno:	9	5	132	117	0	0	9	10	3	0	0	285
	Žena:	1	2	49	52	0	0	5	9	3	0	0	121
25-29 god.	Ukupno:	24	1	121	134	0	0	22	65	25	0	0	392
	Žena:	12	0	33	63	0	0	7	47	16	0	0	178
30-34 god.	Ukupno:	35	1	157	73	0	7	7	53	2	0	0	335
	Žena:	18	0	69	43	0	5	2	32	2	0	0	171
35-39 god.	Ukupno:	62	2	112	74	1	5	0	13	0	0	0	289
	Žena:	41	1	40	41	0	2	0	8	0	0	0	133
40-44 god.	Ukupno:	77	3	85	50	0	4	0	4	0	0	0	223
	Žena:	51	1	39	41	0	3	0	2	0	0	0	137
45-49 god.	Ukupno:	89	4	66	60	0	0	0	2	0	0	0	221
	Žena:	54	2	31	45	0	0	0	1	0	0	0	133
50-54 god.	Ukupno:	71	4	84	65	1	2	0	4	1	0	0	232
	Žena:	43	2	31	39	0	2	0	1	1	0	0	119
55-59 god.	Ukupno:	69	13	51	45	4	2	0	0	0	0	0	184
	Žena:	40	7	9	29	0	1	0	0	0	0	0	86
60-64 god.	Ukupno:	30	10	20	5	1	0	0	2	0	0	0	68
	Žena:	16	5	7	2	0	0	0	0	0	0	0	30
> 65 god.	Ukupno:	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	Žena:	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
UKUPNO:		475	44	871	653	7	20	38	153	31	0	0	2282
ŽENA:		282	21	320	367	0	13	14	100	22	0	0	1139

Analizirajući predhodnu tabelu možemo zaključiti da je učešće mladih starosti 20 do 34 godine čak 44% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih. Aktivne mjere politike zapošljavanja trebalo bi usmjeriti prema ovim kategorijama u što većem obimu.

Iz pregleda po starosnoj dobi nezaposlenih osoba evidentno je da se veliki broj nezaposlenih lica nalazi u teško zapošljivoj kategoriji. Programi sufinansiranja teško

zapošljivih osoba (osoba u starosnoj dobi više od 40) su poželjni i trebali bi u narednom periodu imati veći udio u ukupnim projektima sufinansiranja zapošljavanja.

Također, na evidenciji nezaposlenih evidentirano je i 20 lica romske populacije (poredeći sa predhodnom godinom to je povećanje za 10 osoba, a razlog povećanja ovog broja je povratak sa putovanja u evropske zemlje u cilju traženja azila) koji se također smatraju teško zapošljivim. Jedino preduzeće koje zapošljava osobe navedene populacije je JKP Jablanica u stečaju u kojem trenutno radi nekoliko osoba romske populacije. Iako Federalni zavod za zapošljavanje redovno raspisuje javne pozive za sufinansiranje zapošljavanja romske populacije, nažalost to nije davalo rezultata i u realizaciji sufinansiranja, barem što se tiče naše općine. Ovom prilikom pozivamo poslodavce da se angažuju i prijave na javne pozive sufinansiranja zapošljavanja romske populacije, kako bi barem malo olakšali ionako težak životni standard romske populacije.

Na evidenciji nezaposlenih nalazi se 40 bračnih partnera, čak ima evidentiranih i kompletnih porodica.

Prema službenoj evidenciji nema evidentiranih lica kojima je utvrđen status osoba koje traže zaposlenje prema Pravilniku o evidencijama.

I pored intenzivnijeg rada inspekcije koja kontroliša rad na crno i saznanja da je veći broj osoba zatečen na radu bez potrebnih zakonom predviđenih dokumenata, od inspekcije u toku 2016. godine nismo dobili niti jedno rješenje.

C-ZAPOŠLJAVANJE

U periodu od 1.1.2016. do 31.12.2016. evidencije nezaposlenih brisano je ukupno 709 osoba od čega je 531 osoba brisano zbog zaposlenja.

MJESEC	BRISANO SA EVIDENCije	ZAPOSLENO SA EVIDENCije
Januar	56	45
Februar	34	21
Mart	58	52
April	64	63
Maj	64	62
Juni	79	57
Juli	66	62
Avgust	79	49
Septembar	74	48
Oktobar	28	22
Novembar	37	27
Decembar	70	23
UKUPNO	709	531

U periodu od 01.01.2016. do 31.12.2016. godine 642 lica su na područja općine Jablanica zasnovala radni odnos, a što je za 177 lica više nego u 2015. godini. U istom periodu za 614 lica na području općine Jablanica je prestao radni odnos što je za 109 lica više nego u

2015. godini.⁷ Prema podacima koji se vode u našoj evidenciji broj osoba koje su zasnovale radni odnos i po tom osnovu bile brisane sa evidencije nezaposlenih je 531 osoba, što je u odnosu na 2015. godinu (421) povećanje za 110 zasnovanih radnih odnosa. Od 531 zasnovanih radnih odnosa 344 radna odnosa zasnovana su kod poslodavaca sa područja naše Općine što iznosi 65 %. Razlika zasnovanih radnih odnosa od 531 (naši podaci) i 642 (podaci poreske uprave) leži u tome da su se zapošljavale osobe koje nisu bile na evidenciji biroa rada, ukupna razlika bila je u 111 osoba. Primjetno je da je fluktuacija radne snage na tržištu rada bila znatno veća u odnosu na predhodne godine a što se uklapa i u podatak Federalne poreske uprave o povećanom broju zaposlenih na području Federacije.

U 2016. godine poslodavci sa prostora općine Jablanica objavili su svega 15 javnih oglasa za prijem radnika u radni odnos. Objavljeni oglasi predviđali su zapošljavanje 40 radnika na upražnjenim radnim mjestima. Ovo je izuzetno mali broj prijave, a razloge treba tražiti i u činjenici da niti jedan zakon ili podzakonski akt ne obavezuje poslodavca da izvrši prijavu slobodnog radnog mjesta nadležnoj službi za zapošljavanje, pa je sam podatak o zaposlenih 344 osobe kod naših poslodavaca u odnosu na 40 oglašanih radnih mjesta pokazatelj da poslodavci zaobilaze traženje radne snage putem biroa za zapošljavanje što u mnogome otežava evidentiranim osobama traženje zaposlenja. U planiranoj reformi službi za zapošljavanje uvrštena je i stavka o usvajanju zakonskih rješenja za obavezno raspisivanje javnih konkursa i oglašavanja putem biroa kao i posredovanje putem istih, što bi u mnogome olakšalo osobama sa evidencije u procesu traženja zaposlenja.

Kod svih prijave o slobodnim radnim mjestima biro rada je promptno djelovao, obavještavao nezaposlene o ponudama i slao ih kod poslodavaca na razgovore o mogućem zaposlenju.

U pogledu objavljivanja javnih oglasa treba napomenuti da smo u izvještajnom periodu zaprimili veliki broj konkursa od Službe za zapošljavanje i CISO centra, što je nezaposlenim osobama omogućilo uvid u široku ponudu slobodnih radnih mjesta na tržištu rada kako u BiH tako i u inozemstvu.

Grupna informiranja su obavljana periodično i isključivo sa novoprijavljenim osobama. Grupnim informiranjem je obuhvaćeno 120 lica, dok je individualnim savjetovanjem obuhvaćeno 180 lica.

U toku izvještajnog perioda, služba za zapošljavanje je radila na praćenju i kontroli zaključenih ugovora sa korisnicima po javnim pozivima iz 2016 godine, te dostavi izvještaja raznim institucijama o realizovanim programima na tržištu rada iz ranijeg perioda. Aktivne mjere u zapošljavanju u 2016.godini se provode usvojenim Programom rada Službe za 2016. godinu, a sve u skladu sa dinamikom priliva raspoloživih finansijskih sredstava.

Kao i ranijih godina zbog ograničenih budžetskih sredstava Službe za zapošljavanje HNK/Ž izostalo je pokretanje programa zapošljavanja u 2016. godini, a koji se sufinansiraju iz sredstava Službe. Zbog toga je realizacija programskih aktivnosti bila u direktnoj zavisnosti o raspoloživim finansijskim sredstvima Federalnog zavoda za zapošljavanje i drugih izvora. U nedostatku vlastitih sredstava i u ovom periodu su se provodili samo programi sufinansirani iz drugih izvora i to : sredstava FZZZ kao i sredstava Vlade FBiH

Federalni zavod za zapošljavanje je 18.02.2016. godine objavio javne pozive za učešće u Programu sufinansiranja zapošljavanja i to: Program pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje-obukom do zaposlenja, Prilika za sve, Vaučer za posao,

⁷ Podaci Porezne uprave na dan 31.12.2016.

Sezonsko zapošljavanje, Program zapošljavanja Roma. Također Vlada FBiH donijela je Uredbu o poticanju zapošljavanja i to subvenciju za zapošljavanje mladih nezaposlenih osoba bez radnog iskustva i za subvenciju za samozapošljavanje. Preko 20 poslodavac uzelo je učešća u ovim programima čime su pokazali zainteresovanost u samoj realizaciji zapošljavanja putem ovih programa sufinansiranja zapošljavanja. Jedna od zamjerki od strane poslodavaca tiče se u načinu realizaciji programa sufinansiranja. Naime većina poslodavaca je uplatila i do 5 mjeseci obaveza po osnovu poreza i doprinosa od mjeseca maja a da još uvijek nisu uspjeli refundirati sredstva za sufinansiranje. Sam način realizacije uplata tranši je komplikovan i trebalo bi naći modusa da se učini efikasnijim. Po svim navedenim programima zaposleno je 50 osoba.

Općina Jablanica je realizirala i Program poticaja MSP (malog i srednjeg poduzetništva), poljoprivrednih proizvođača i prerađivača u općini Jablanica u 2016.g. kojemu je cilj da se putem poticanja zapošljavanja MSP kroz projektne aktivnosti industrijske proizvodnje, obrta, poljoprivrede, trgovine, turizma i ugostiteljstva, u okviru ostvarivanja i održavanja veće stope zaposlenosti, omogući zapošljavanje lica prijavljenih na evidenciju nezaposlenih biroa rada Jablanica. Korisnici bespovratnih budžetskih sredstava u visini od 100.000 KM su privrednici općine Jablanica (pravna i fizička lica) koji su iskazali potrebu zapošljavanja osoba iz ciljane skupine, nezaposlene osobe sa evidencije za nezaposlene na Birou rada Jablanica, te preduzeća, obrti i drugi oblici organizovanja koja su iskazala potrebu zapošljavanja osoba iz ciljane skupine. Po osnovu sredstava iz programa zapošljavanja poticaja MSP za 2016. godinu ukupno se zaposlilo 22 radnika.

Na Javni poziv ukupno se prijavilo 31 aplikant, od čega je 19 aplikanta ispunilo eliminacijske uvjete. Ukupno je dodjeljeno sredstava u iznosu od 88.000 KM, dok je preostalih –neraspoređenih sredstava 12.000 KM. Po projektima Poticanja obrta i Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstva izdvojeno je po 44.000 KM, dok za projekte Poticanje startup i mladih preduzeća, te projekata za Poticanje industrijske proizvodnje(prerada i obrada kamena i sl., nije bilo aplikanta koji su ispunjavali uslove projekata.

U skladu sa u Odlukom – programom o subvencioniranju volontera i zapošljavanju osoba s višim i visokim obrazovanjem do tri godine radnog iskustva Općina Jablanica sufinansirala je nezaposlene osobe pedagoških usmjerenja u osnovnoj i srednjoj školi, ukupan broj volontera raspoređenih u školama je 15 osoba. Pored ovih volontera Općina je sufinansirala i volontere u javnim ustanovama a njih 14 je dobilo priliku sticati znanja i vještine u nekoj od javnih ustanova na području naše općine. Pored spomenutih volontera Općina Jablanica je sufinansirala i osobe VSS do 3 godine iskustva sa zasnivanjem radnog odnosa kod poslodavac sa područja općine, ukupno 18 osoba je od 1.1.2016. godine zasnovalo radni odnos.

D- PRAVA ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI

Briga o socijalnoj i materijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica za vrijeme privremene nezaposlenosti je jedna od bitnih funkcija Zavoda za zapošljavanje BiH, a u skladu sa Zakonom o zapošljavanju i aktima Zavoda i Službe za zapošljavanje HNK nezaposlenim osobama obezbjeđuje se:

- Pravo na novčanu naknadu u zemlji i inostranstvu
- Zdravstvena zaštita
- Pravo na uplatu radnog staža do tri godine
- Druga prava

Pravo na novčanu naknadu stiže nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje osam mjeseci rada neprekidno ili osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci.

Visina novčane naknade čini 40% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa nezaposlene osobe, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku.

U 2016. godini podnešeno je 233 zahtjeva nezaposlenih osoba za ostvarivanje prava na novčanu naknadu za vrijeme privremene nezaposlenosti, a po osnovu prestanka radnog odnosa, što je za 42 zahtjeva više od broja podnešenih zahtjeva u toku 2015. godine. Od podnesenih zahtjeva dva zahtjeva su odbijena dok su preostali pozitivno riješeni.

Prosječno u 2016. mjesечно je 77 nezaposlenih lica koristilo novčanu naknadu što je za 1 lice manje nego 2015. godine. Broj korisnika novčane naknade po mjesecima u 2016. godini prikazan je u sljedećoj tabeli.

Korisnici prava na novčanu naknadu	Prosjek 2014.	Prosjek 2015.	Prosjek 2016.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ukupno	69	78	77	90	86	71	55	55	66	79	79	69	71	100	112
Žena	19	19	23	24	20	15	10	15	19	29	33	28	27	27	31

(Broj korisnika novčane naknade po mjesecima u 2016.)

U izvještajnom periodu za novčanu naknadu za vrijeme privremene nezaposlenosti isplaćeno je 338 650,10 KM, što je za 16 011,01 KM više u odnosu na 2015. godinu. Razloge ovako velikog broja korisnika novčane naknade možemo tražiti u stimulativnim isplatama nezaposlenim osobama (40% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH), kao i nerijetkim zloupotrebama ovog prava od strane nezaposlenih osoba i poslodavaca koji zadržavaju osobe u radnom odnosu osam mjeseci. Poslije ih prijavljuju birou rada da bi ih po isteku vremena isplate novčane naknade ponovo zaposlili.

Na osnovu Zakona o zdravstvenom osiguranju, obavezno zdravstveno osiguranje na kraju 2016. godine koristi 1861 nezaposlenih osoba. Prosječno u toku 2016. godine zdravstveno osiguranje je koristilo 1822 lica od toga 864 žene. Primjetno je da je trend osoba koje se prijavljuju na evidenciju isključivo radi ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu u porastu. Sa procentom od 81,2 % osoba evidentiranih na evidenciji su oni koji koriste zdravstveno osiguranje, tj. od 5 evidentiranih osoba 4 koriste zdravstveno osiguranje. Naime osobe koje nemaju regulisano zdravstveno osiguranje drugim putem, pogotovo članovi domaćinstava u kojima ima zaposlena osoba u preduzećima koja ne uplaćuju obaveze (Željeznice FBiH, Granit u stečaju d.d., JKP Jablanica u stečaju, Hidrogradnja d.d. Sarajevo) korsite „rupu u zakonu“ tako što se prijave u radni odnos na par dana i nakon toga regularno se prijave na evidenciju nezaposlenih i koriste prava koja im pripadaju. Ovo je još jedna u nizu pojava koja nerealno oslikava statistički podatak stope nezaposlenosti, kako u našoj općini tako i u BiH.

Korisnici prava na ZO	Prosjeak 2014.	Prosjeak 2015.	Prosjeak 2016.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ukupno	1729	1837	1822	1873	1883	1861	1825	1795	1769	1780	1764	1763	1830	1866	1861
Žena	787	843	864	873	878	871	864	854	836	865	863	849	846	885	887

(Broj korisnika zdravstvene zaštite po mjesecima u 2015.)

U periodu od 1.1.2016. do 31.12.2016. godine podnešena su tri zahtjeva za dokup staža i pozitivno su riješena dva zahtjeva, dok je jedan zahtjev u toku rješavanja postupka.

U 2016. godini izdato je 1433 uvjerenja u različite svrhe, i to:

1. regulisanja poreza na dohodak 162,
2. dodijele stipendije za nekog od članova porodice 260,
3. prijave na javni konkurs 120,
4. dodijle kredita 160,
5. ostvarivanja prava na zdravstveno i penzijsko 35,
6. smještaja nekog od članova porodice u studentski dom 40,
7. prijave na narodnu kuhinju i socijalnu pomoć 273,
8. obavljanje privatne djelatnosti 33,
9. objave sa evidencije nezaposlenih 43
10. sufinansiranja zapošljavanja, obuke, dokvalifikacije i sl. 162
11. potrebe suda 33,
12. utvrđivanja činjeničnog stanja 112

OSTALE AKTIVNOSTI

Tokom 2016. godine Biro rada Jablanica je imao stalnu saradnju sa Općinskim načelnikom, OV Jablanica, stručnim službama Općine Jablanica koja se iskazivala kroz održavanje sastanaka, pismenu korespondenciju na temu problema i mogućnosti njihovog rješavanja u oblasti zapošljavanja, izlaganja informacija na sjednicama Vijeća, izradu Programa za zapošljavanje, razvijanje mjera aktivne politike zapošljavanja i sl. Posebno naglašavamo da smo učestvovali u radu Vijeća za konkurentnost kao partner u izradi niza strategija za poboljšanje administrativnih usluga, smanjenje nezaposlenosti kroz programe, stvaranje boljih uslova za investitore kao i poboljšanje poticaja za poljoprivredu i promociju turizma.

Služba je u toku 2016. godine održavala izuzetno dobru saradnju kako sa Udruženjem privrednika općine Jablanica tako i sa članicama pojedinačno. Redovno smo ih izvještavali o svim našim aktivnostima, posebno o našim programima u kojima smo očekivali njihov angažman. U toku 2016. godini u više navrata je održan sastanak sa predsjednikom Udruženja sa akcentom na važnost dobrog odnosa i međuzavisnosti Službe i Udruženja. Ova saradnja dala je jednu realno dobro podlogu za stvaranje tzv. mreže poslodavaca i nadamo se da ćemo saradnju nastaviti i u narednim godinama.

Saradnja sa Zavodom PIO i Zavodom za zdravstveno osiguranje, Poreskom upravom je također izuzetna, i tokom cijele godine su nam blagovremeno dostavljali podatke iz svojih

matičnih evidencija, na osnovu kojih bi Služba pratila kretanja u oblasti zapošljavanja, te ažurirala svoje evidencije.

Ističemo izuzetno dobru saradnju sa menadžmentom osnovne i srednje škole u pogledu razmjene podataka i pripremanja određenih rješenja s ciljem usklađivanja stručnog obrazovanja i potreba tržišta rada. Također, ističemo spremnost menadžmenta škola da u saradnji sa nadležnim birom za zapošljavanje angažuje veći broj volontera i pripravnika radi sticanja iskustva, a radi postizanja konkurentnosti na tržištu rada.

Jablanica, 14.02.2017. godine

Dostaviti

- ① Općini Jablanica,
2. a/a

Biro rada Jablanica

